

Újabb szemeztetések

Darnay László

Már jó ideje nem szemeztettünk a talált helyesírási hibák között. Most megint egy speciális kis lap oldalait olvasva gyűjtöttem ezeket a példákat. Természetesen ezek is a javítás előtti állapotban néztek így ki.

Továbbra is azt látom, hogy az egybeírás-különírás kérdése körül keletkezik a legtöbb hiba. Óriási a bizonytalanság e téren, és csak úgy érzés alapján tesznek sokan kötőjelet az összetett szavakba, gondolván, hogy abból nagy baj nem lehet.

Ilyeneket találtam: *wellness hétvége* és ennek variációi: *wellness részleg* (gyakran egy *s*-sel írva), *wellnes-hotel*, *wellnes-központ*, *wellnes-hullám*, *wellnes-gép*, *wellness-jellegű*.

A *wellness* már igencsak elterjedt szó nálunk is, de még nem írtuk át a kiejtés szerinti formára. Azért tekinthetjük, mint az egészség, kellemesség kifejezőjét, egy főnévi előtagnak, és így egybeírjuk a hozzá kapcsolódó, szintén főnévi utótaggal: *wellnessrészleg*, *welnesshotel*, *welnessközpont*, *welnesshullám*, *welnessgép*, és inkább különírva, mint egybe a jelző jelzőjeként: *wellness jellegű*.

És itt vannak a további példák, melyek ugyan nyelvtani jellegükben nem térnek el, de az egészséghez, a fürdőzéshez kapcsolódnak. Ezekben is látszik, hogy leírójának, használójának nincs tudatos elgondolása a helyesírásról. Esetlegesen, következtelenek az írásmódok. Ahol összetartozást érez a szavak között, ott többnyire kötőjelet tesz, nem „meri” simán egybeírni az összetételeket. Szótagszámolásról sem beszélhetünk.

Tehát ezekről van szó: *masször-képzés*, *fürdő-fejlesztés*, *fürdő szolgáltatás*, *egészség helyreállítás*, *tájmasszázs-központ*, *mágnés terápiás*, *só-barlant*, *fürdő-szolgáltatás*, *fürdő-kezelés*, *turizmus részleg*, *hotel és turizmus bizottság*, *gyógy-szálloda*, *egészség-turizmus*, *sauna-világ*, *üzleti- és konferencia turizmus*, *ásványvíz-termelés*, és *fogyasztás*, *gyógymasször*, *kondi-terem*, *baba-torna*, *kisbaba-úszás*, *termálszálló és termálfürdő fejlesztés*, *masszázs elemek*, *méregtelenítő kúra*, *életstílus-csoportok*, *bio-élelmiszer*.

Próbáljuk magunkban rögzíteni ezen alakok he-

lyes írásmódját. Mint emlékszünk régebről, az összetételek közül a kéttagúakat bárhány szótagig egybeírjuk. A három- vagy többtagúakat hat szótagig, azon felül kötőjellel kapcsoljuk össze őket az értelemtagoló határon. Például: *televízió-bemondó*, *méregtelenítőkúra*, *konferenciaturizmus*, *tájmasszázs-központ*, *életstíluscsoportok* (a többesszám jelét már nem számoljuk), *konditerem-használat*, *termálfürdő-fejlesztés*, *egészség-helyreállítás* (a több szótagos ige-kötők ebben az esetben alkotótagnak számítanak).

A még le nem írtak így néznek ki helyesen: *masszörképzés*, *fürdőfejlesztés*, *fürdőszolgáltatás*, *mágnesterápiás*, *sóbarlang*, *fürdőszolgáltatás*, *fürdőkezelés*, *turizmusrészleg*, *hotel- és turizmusbizottság* (a *hotel* után kell a kötőjel, mert az jelzi, hogy a bizottság szó oda is vonatkozik), *gyógy-szálloda*, *egészségturizmus*, *saunavilág*, *üzleti és konferenciaturizmus* (az üzleti szó után nem kell a kötőjel, met az üzleti jelző és különírandó), *ásványvíz-termelés és -fogyasztás* (a szó szerkezet első tagja éppen hat szótagú, tehát nem kell bele kötőjel, és természetesen vessző sem kell utána, mert ott az és a felsorolás jellegű kapcsolatban, ugyanakkor a *fogyasztás* főnév elé kell a kötőjel, mert az *ásványvíz* rá is vonatkozik), *gyógymasször*, *konditerem*, *babatorna*, *kisbabaúszás*, *termálszálló- és termálfürdő-fejlesztés*, *masszázs elemek*, *bioélelmiszer*.

A továbbiakban is még az egybeírással-különírással kapcsolatos példákat sorolok; összetett főneveket, határozós és jelzős szerkezeteket, ami éppen akadt még a számtalan hibát tartalmazó írások között. Először tehát a hibás alakokat írom le, nem azért, hogy azokat jegyezzük meg, hanem hogy inkább lássuk, hogyan nem helyesek: *csak-hát*, *nem ritkán*, *műemlékfürdő*, *ide kerültem*, *negyven féle*, *évről-évre*, *asztfelszáz*, *szembe találkozunk*, *kétszámjegyű*, *egy esztendő*, *tíz óras*, *ide tartozik*, *maradékjövedelem elvű*, *projekt-partnerek*, *70 %*, *egyidőben*, *modernkori*, *zöld mezős beruházás*, *újfahordós*, *bennlévő*, *több napos*, *időről-időre*, *kiszolgáló létesítmények*, *árusító bódé*, *szórakoztató központ*, *export orientált*, *konfliktus-helyzet*, *ivóvíz*

fogyasztás, szakember-gárda, Széchenyi terv, miniautók, épület együttes, konferencia-központ, marketing igazgató, kritérium-rendszer, eszköz-összetétel, hozam lehetőség, portfólió típus, bringa-körút, ISO rendszer, Pap sziget, EU csatlakozás, iparüzési adó bevétel, ásványi anyag tartalom, maradékcukor tartalom, szénsav tartalom, pörkölt illat, kiállítás-szervezés, Duna híd, Duna ág, szerencsejáték törvény.

Ez egy szép kis gyűjtemény, különösen, ha elgondoljuk, hogy mindez egy készülő (közben már megjelent) lapból való. De nézzük ez utóbbi bekezdésben álló alakokat helyesen. Csak hát, nem ritkán (némi jelentésmódosulás miatt lett egy szó), műemlék fürdő, idekerültem, idetartozik (e kettőnél az igekötői értelem érvényesül, nem a különbségtévő határozói), negyvenféle, évről évre, időről időre, szembetalálkozunk, egyesztendő, tizórás, többnapos, másfél száz (de félszáz), két számjegyű (de kétjegyű, ezekről a formákról is volt már szó korábban), maradék jövedelem elvű, projektpartner, 70%, egy időben, modern kori, zöldmezős beruházás, újfa-hordós (mozgósabályosítva), benn lévő, kiszolgálóegyüttes, árusítóbódé, szórakoztatóközpont, konferencia-központ (helyesírásunk a központ szót még mindig összetételnek fogja fel, mégis a szórakoztatóközpont esetében a mel-

léknévi igeneves előtag ellenére praktikusán, talán „a kialakult szokást megtartva” egyben hagyja a szerkezetet, míg a konferencia-központ esetében a szabályt alkalmazva, a hét szótagos háromtagú összetett főnevek esetére előírt kötőjelet beteszi az értelmi határra), exportorientált, konfliktushelyzet, ivóvízfogyasztás, szakembergárda, Széchenyi terv (vagy esetleg: Széchenyi Terv), miniautók, épületegyüttes, marketingigazgató, kritériumrendszer, eszközösszetétel, hozamlehetőség, portfóliótípus, bringakörút, ISO-rendszer, EU-csatlakozás, Pap-sziget, iparüzési adó-bevétel, ásványianyagtartalom, maradékcukor-tartalom (jókora mozgósabályos alakok), szénsavtartalom, pörköltillat, kiállítás-szervezés, Duna-híd, Duna-ág (de Duna folyó, Szabadság híd), szerencsejáték-törvény.

És itt van még néhány példa, de már nem az összetételek világából: 2002. októberében – helyesen: 2002 októberében, 2.2 milliárd – 2,2 milliárd, családostól – családostul, topon van – topon van, 1.1 literes – 1,1 literes, helységből – helyiségből (helység, ha település, helyiség, ha terem, szoba), 1993. óta – 1993 óta, Euró – euró, európai unió – Európai Unió, Európai Unió – európai uniós, tőzsgyökerez – tőzsgyökerez, 250.000 – 250 000, sri lankai – Sri Lanka-i, kelet-és közép-európai – kelet- és közép-európai, aerobic – aerobik, joga – joga.

Új QuarkXPress – InDesign konverter

Sokan eddig azért nem álltak át az InDesign kiadványszerkesztő rendszerre, mert nem tudták volna betölteni a korábbi QuarkXPress állományokat. Ez az akadály rövidesen végleg elhárul, a Markzware konverterének köszönhetően.

A Q2ID (QuarkXPress to Adobe InDesign) névre keresztelt szoftver segítségével gyorsan és könnyen alakíthatunk át QuarkXPress tartalmakat Adobe InDesign CS2 formátumúvá. A Markzware legújabb terméke a dokumentumban található elemek legapróbb részleteire is odafigyel: a pontos pozíciókra, a színmodellekre, a fontokra, a stílusokra, a képekre, valamint a pontos szöveg-tulajdonságokra. Az olyan fontos elemek, mint a táblázatok, rétegek, összhatásmódok, szövegfolyatások, linkelt szövegdobozok, Pantone színek és más színmodellek is azonnal létrejönnek InDesignban. A konverzió egyszerűen az *InDesign File > Open* parancsával történik.

A díjnyertes konvertáló technológia egyedülálló teljesítménye és pontossága számtalan órát takaríthat meg a dokumentumok újragépelése és újraformázása nélkül. A Q2ID egyelőre Windows vagy Macintosh verziójú Quark-

XPress dokumentumokat képes Mac verziójú InDesign formátumúvá konvertálni, de novemberre várható a Windows-os változat is. Természetesen, amint további információk érkeznek a Q2ID-ről, a www.szoftver.hu oldalain azonnal beszámolunk róluk.

Támogatott InDesign alkalmazások

- ◆ Adobe InDesign CS és CS2
- ◆ Konvertálható QuarkXPress forrásfájlok: 3.3, 4.1, 5.0, 6.0 és 6.5

Kapcsolódó anyagok

- ◆ A magyar InDesign CS2 most már helyes – <http://www.szoftver.hu/article.asp?id=592>
- ◆ Quark és InDesign scriptek PDF gyártáshoz – <http://www.szoftver.hu/article.asp?id=521>
- ◆ A legnagyobb holland hetilap is InDesign-ra áll át – <http://www.szoftver.hu/article.asp?id=506>
- ◆ On-line előadások a nyomdai előkészítésről – <http://www.szoftver.hu/article.asp?id=390>

Forrás: www.szoftver.hu